5 Σεπτεμβρίου 2016

Ο δεκάλογος της θεωρίας της Maria Montessori, της γυναίκας που δίδαξε στα παιδιά την αγάπη για την μάθηση

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Η Maria Montessori είναι η γυναίκα που δίδαξε στα παιδιά την αγάπη για τη μάθηση και στους μεγάλους την αγάπη για το κάθε παιδί.

Η Maria Montessori (1870-1952) σπούδασε ιατρική στο Πανεπιστήμιο της Ρώμης και έγινε η πρώτη γυναίκα γιατρός στην Ιταλία! Κατά τη διάρκεια της πρακτικής της στην Ιατρική, οι κλινικές παρατηρήσεις της την οδήγησαν στο να αναλύσει τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά μαθαίνουν.
Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά κατασκευάζουν αυτά που θα μάθουν από ότι υπάρχει στο περιβάλλον τους.

Το 1902 ξεκίνησε τις σπουδές της στην παιδαγωγική, την πειραματική ψυχολογία και την ανθρωπολογία.Έδωσε διαλέξεις για εκπαιδευτικές μεθόδους που αφορούν σε παιδιά που πάσχουν από ψυχικές ασθένειες.

Το 1907 εγκαινιάστηκε το “Casa de Bambini”. Ήταν το πρώτο σπίτι στη συνοικία San Lorenzo της Ρώμης και έγινε η πηγή της μεθόδου Montessori για τους εκπαιδευτικούς.

Το 1911 φεύγει από τον κλάδο της Ιατρικής και ασχολείται με το εκπαιδευτικό έργο. Το 1913 ο Αλεξάντερ Γκράχαμ Μπελ και η σύζυγός του Μαμπέλ εγκαινίασαν τον Μορφωτικό Σύλλογο Montessori (Montessori Educational Association) στην Ουάσινγκτον.

Εισέρχεται στον κόσμο της Παιδαγωγικής μια νέα μέθοδος, στην οποία τα υλικά είναι κύρια πηγή μάθησης κατά την προσχολική περίοδο. Η μέθοδος αυτή βασίζεται στην προώθηση της πρωτοβουλίας και την ανταπόκριση του παιδιού με τη χρήση ενός ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό. Το παιδί πρέπει να μαθαίνει σύμφωνα με το δικό του ρυθμό και έτσι να ανακαλύπτει τη γνώση.

Ο Δεκάλογος

1. Μην αγγίζετε ένα παιδί παρά τη θέληση του.

2. Μην μιλάτε με άσχημο τρόπο σε ένα παιδί και μην χρησιμοποιείτε άσχημα λόγια όταν αναφέρεστε σε αυτό κατά την απουσία του.

3. Επικεντρωθείτε στο να ενισχύσετε και να βοηθήσετε να αναπτυχθούν τα θετικά στοιχεία και οι υπάρχουσες ικανότητες του παιδιού ώστε να μην αφήνουν χώρο για το “κακό”.

4. Βοηθήστε το να συμμετέχει ενεργά στην προετοιμασία του περιβάλλοντος μάθησης. Αφιερώστε σχολαστική και συνεχή φροντίδα σε αυτό. Βοηθήστε το παιδί να συνάψει εποικοδομητική σχέση με το περιβάλλον του. Δείξτε του το περιβάλλον μέσα στο οποίο κρύβονται τα μέσα που θα βοηθήσουν την ανάπτυξη του και υποδείξετε του την κατάλληλη χρήση τους.

5. Να είστε πάντα έτοιμοι να ανταποκριθείτε στο κάλεσμα ενός παιδιού που έχει την ανάγκη σας και πάντα να ακούτε και να απαντάτε στο παιδί που σας απευθύνεται.

6. Σεβαστείτε το παιδί που κάνει κάτι λάθος και μπορεί αργότερα να εντοπίσει μόνο του το λάθος και να διορθωθεί, αλλά να διακόψετε άμεσα και ρητά κάθε καταχρηστική χρήση του περιβάλλοντος και κάθε κίνηση που μπορεί να θέτει σε κίνδυνο το παιδί,το περιβάλλον του ή τους άλλους.

7. Σεβαστείτε το παιδί τη στιγμή που ξεκουράζεται ή τη στιγμή που παρακολουθεί άλλους να εργάζονται ή όταν συλλογίζεται τι έχει κάνει ή τι θέλει να κάνει. Μην το κατευθύνετε ούτε να το αναγκάζετε σε άλλες μορφές δραστηριοτήτων.

8. Βοηθήστε το παιδί που βρίσκεται σε αναζήτηση κάποιας δραστηριότητας και δεν μπορεί να βρει τι θέλει να κάνει.

9. Να είστε ακούραστοι στο να επαναλαμβάνετε αυτό που θέλετε στο παιδί που αρνήθηκε λίγο νωρίτερα να σας ακούσει, να βοηθάτε το παιδί να αποκτήσει ό, τι δεν έχει ακόμη κατακτήσει και να ξεπεράσει τις όποιες δυσκολίες του. Κάνετε το δημιουργώντας το μαθησιακό περιβάλλον με φροντίδα, εξοπλισμένοι με αυτοσυγκράτηση και σιωπή, χρησιμοποιώντας ήπια λόγια και γεμάτη αγάπη παρουσία. Κάνετε αισθητή την παρουσία σας στο παιδί που βρίσκεται σε αναζήτηση και αποστασιοποιηθείτε από το παιδί που έχει βρει τις απαντήσεις του.

10. Πάντα να συμπεριφέρεστε στο παιδί χρησιμοποιώντας τους καλύτερους τρόπους σας και να του προσφέρετε τον καλύτερο εαυτό σας .

Πηγή: tvxs.gr

Σύστημα Μοντεσσόρι: Τι είναι και τι διδάσκει

Ανεξαρτησία, ελευθερία με όρια και σεβασμός για την φυσική ψυχολογική

ανάπτυξη του παιδιού είναι το τρίπτυχο που αποτελεί την ουσία του Μοντεσσοριανού συστήματος εκπαίδευσης, το οποίο συνεχίζει, αν και με αρκετές παραλλαγές, να εφαρμόζεται σε χιλιάδες σχολεία ανά τον κόσμο, ενώ έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό και τις καθημερινές συνήθειες τόσο της οικογένειας όσο και της κοινωνίας.

Η αρχή μιας ιδέας

Το Μοντεσσοριανό σύστημα εκπαίδευσης προέρχεται από την Μαρία Μοντεσσόρι, η οποία γεννήθηκε το 1870 στην Ιταλία, σπούδασε Ιατρική και στην συνέχεια Παιδαγωγικά, Φιλοσοφία και Ψυχολογία, στο Πανεπιστήμιο της Ρώμης. Στην ψυχιατρική κλινική του Πανεπιστημίου ασχολήθηκε με παιδιά με νοητική υστέρηση και διαπίστωσε ότι η Παιδαγωγική πρέπει να συνεργαστεί με την Ιατρική για την θεραπεία αυτών των παιδιών. «Ακόμα και αυτά τα άτυχα παιδιά, όταν ενθαρρύνονται κατάλληλα, αποκτούν ένα αυθόρμητο ενδιαφέρον στη μάθηση και μία αυθόρμητη αυτοπειθαρχία», είχε πει χαρακτηριστικά.
Την μέθοδό της στην συνέχεια εφάρμοσε και στα ομαλώς αναπτυσσόμενα παιδιά, τα οποία παρατήρησε ότι «έμεναν πίσω» σε σχέση με τις δυνατότητές τους εξαιτίας των εκπαιδευτικών αρχών που ακολουθούνταν μέχρι τότε στην Ιταλία. Σαν υφηγήτρια του Πανεπιστημίου του Ρώμης ίδρυσε και οργάνωσε κέντρα προσχολικής αγωγής, «σπίτια του παιδιού». Εκεί τα παιδιά λάμβαναν «την αγωγή των αισθήσεων, την αγωγή των μυών, την αγωγή της ευφυΐας, την αγωγή των κοινωνικών συναισθημάτων και την ηθική της βούλησης», όπως η ίδια γράφει.

Η φιλοσοφική και ψυχολογική βάση της μεθόδου της, η οποία είναι το άτομο, σαν πυρήνας της κοινωνίας, και η ελευθερία του, επεκτάθηκε με την πάροδο των ετών πέρα από τα όρια του εκπαιδευτικού συστήματος και έφερε αλλαγές τόσο στο πλαίσιο της οικογένειας όσο και στο πλαίσιο της κοινωνίας.

Οι θεωρίες του Μοντεσσοριανού συστήματος

Η βάση του Μοντεσσοριανού συστήματος είναι η βαθιά εμπιστοσύνη στο παιδί και ο απεριόριστος σεβασμός στις ικανότητές του να αναπτυχθεί από μόνο του. Μότο δε της μεθόδου αποτελεί το «βοήθησέ με να το κάνω μόνος μου» και γι’αυτό η αγωγή του παιδιού πρέπει να είναι τέτοια ώστε να σέβεται την ανάγκη του για προσωπική ελευθερία, τον ατομικό του ρυθμό και τα ενδιαφέροντά του. Όσο για το ζήτημα της πειθαρχίας, αυτή, σύμφωνα με την Μοντεσσόρι, βρίσκεται εν δυνάμει στο βαθύτερο «είναι» το παιδιού.

Μοντεσσοριανά κέντρα εκπαίδευσης

Το μοντεσσοριανό σύστημα εκπαίδευσης εφαρμόζεται σήμερα σε περίπου 20.000

σχολεία παγκοσμίως, στα οποία συμμετέχουν παιδιά από την γέννησή της έως τα δεκαοκτώ τους έτη.

Κάτω από την ταμπέλα «Μοντεσσόρι» έχουν με την πάροδο των χρόνων εξελιχθεί διάφορες εκπαιδευτικές πρακτικές. Ωστόσο, σύμφωνα τουλάχιστον με τον Διεθνή Μοντεσσοριανό Σύνδεσμο και την Αμερικανική Μοντεσσοριανή Κοινότητα, τα ουσιαστικά στοιχεία που πρέπει να χαρακτηρίζουν τα σχολεία αυτά είναι:

-Μεικτές ηλικιακές τάξεις, συνήθως με παιδιά από 2 ½ έως 9 ετών.

-Επιλογή δραστηριοτήτων από τους ίδιους τους μαθητές, από μία γκάμα προκαθορισμένων επιλογών.

-Αδιάλειπτοι χρονικοί «κύκλοι» εργασίας.

-Εποικοδομητικό ή «εξερευνητικό» μοντέλο, στο οποίο οι μαθητές μαθαίνουν την έννοια της εργασίας μέσω υλικών και όχι μέσω απευθείας καθοδήγησης.

-Εξειδικευμένα εκπαιδευτικά υλικά, δημιουργημένα από την Μοντεσσόρι και τους συνεργάτες της.

Το Παιδαγωγικό Σύστημα Μοντεσσόρι σήμερα εφαρμόζεται κυρίως στην προσχολική αγωγή (από τα 3 έως τα 6 έτη) και ανήκει ολοκληρωτικά στον ιδιωτικό τομέα εκπαίδευσης.

Στην Αθήνα λειτουργούν τα Μοντεσσοριανά Σχολεία της Κηφισιάς, η Μοντεσσοριανή Σχολή Αθηνών – Μαρία Γουδέλη, στη Ν. Φιλοθέη, ενώ στα Μελίσσια υπάρχει ο μοντεσσοριανός παιδικός σταθμός «Το Σπίτι των Παιδιών». Στην Θεσσαλονίκη υπάρχει η Μοντεσσοριανή Σχολή Ζαφρανά, η οποία στεγάζει παιδικό σταθμό και νηπιαγωγείο.

Διαφορές κλασικής και μοντεσσοριανής εκπαίδευσης

Πολλοί είναι αυτοί σήμερα που θεωρούν το σύστημα Μοντεσσόρι ξεπερασμένο, με την έννοια ότι αυτά που πρεσβεύει έχουν εν πολλοίς γίνει αυτονόητες διαδικασίες στο μεγάλωμα ενός παιδιού. Ο μόνος τομέας τον οποίον δεν επηρέασε σε τόσο μεγάλο βαθμό, παραδόξως, είναι η εκπαίδευση: Η κλασική εκπαίδευση παραμένει επικρατούσα και παρόλο που πολλά έχουν αλλάξει τα τελευταία 50 χρόνια, οι αρχές της παραμένουν ίδιες: Ο εκπαιδευτικός παραμένει το κεντρικό πρόσωπο στην τάξη, είναι αυτός που θα επιβάλλει την πειθαρχία, ενώ οι γνώσεις που μεταλαμπαδεύονται είναι συγκεκριμένες και τυποποιημένες.

Αντίθετα, στη μοντεσσοριανή εκπαίδευση κυρίαρχο ρόλο στην τάξη έχει το παιδί,

το οποίο μαθαίνει να αυτοπειθαρχεί μέσα από το περιβάλλον και την μέθοδο που του διδάσκεται. Επιπλέον, η γνώση αναπτύσσεται σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τον προσωπικό ρυθμό του κάθε παιδιού, ενώ οι τάξεις-ομάδες αποτελούνται από παιδιά διαφόρων ηλικιών που συνεργάζονται και βοηθούν το ένα το άλλο.

Πέρα από την εκπαίδευση

Στο πλαίσιο της μεθόδου Μοντεσσόρι περιλαμβάνονται δραστηριότητες της πρακτικής ζωής, όπως φροντίδα του σώματος που οδηγεί το παιδί στην αυτοπαρατήρηση και γνωριμία με το σώμα του, φροντίδα ζώων και φυτών, δραστηριότητες ευγένειας (π.χ. χαιρετισμός), συζητήσεις όπου το παιδί μαθαίνει να ρωτά και να απαντά, δραστηριότητες φυσικής και ψυχοκινητικής αγωγής, εικαστικές δραστηριότητες κ.λ.π.

Για τις διδασκαλία αυτών των δραστηριοτήτων έχει δημιουργηθεί κατάλληλη υλικό (αισθητηριακό, λογικομαθηματικό, γλωσσικό και υλικό χώρου), δηλαδή παιχνίδια και αντικείμενα που είτε υπάρχουν στο περιβάλλον του παιδιού είτε μπορεί κανείς να βρει εύκολα σήμερα στο εμπόριο .

Ενδεικτικά:

-Παιχνίδια κατάλληλα για την ανάπτυξη των αισθήσεων. Για παράδειγμα, υλικό για χρώματα, σχήματα, μεγέθη. Ήχοι φυσικών και τεχνητών αντικειμένων. Υλικά που πλάθονται, τρίβονται, κόβονται. Υλικά που βοηθούν στην διάκριση των γεύσεων.

-Παιχνίδια λογικομαθηματικών δραστηριοτήτων, π.χ. ταξινόμησης, αντιστοίχησης, σειροθέτησης, σύγκρισης, απαρίθμησης κ.λ.π. Πιο συγκεκριμένα, ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία έχουν τα δομημένα ανεικονικά υλικά, όπως τα χρωματιστά ραβδάκια, οι κύβοι, τα αβάκια, τα αριθμητήρια, καρτέλες με γράμματα και εικόνες, εικονογραφημένα κείμενα κ.λ.π.

-Υλικό αντίληψης του χώρου: Ο χώρος στον οποίον κινούνται τα παιδιά είναι εξίσου σημαντικός στην ομαλή ανάπτυξή τους. Υλικά που μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη αντίληψη του χώρου είναι διάφορα χαρτόνια που αναπαριστάνουν επίπεδα σχήματα (τρίγωνα, τετράγωνα κ.λ.π.), στέρεα αντικείμενα (έπιπλα, κιβώτια) που αναπαριστάνουν στέρεα σώματα (κύβους, κυλίνδρους, πυραμίδες).

Πηγή: mama365